

*Потій Ванда Зиновіївна,
кандидат економічних наук,
професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу;
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується значною кількістю чинників, які негативно впливають на діяльність підприємств. У першу чергу, це інфляційні процеси, нестабільність національної валюти, обмежений доступ до кредитних ресурсів, низький рівень капіталізації фондового ринку, зниження рівня інвестиційної активності підприємств та ін. Негативний вплив вказаних чинників проявляється через зростання витрат, збитковість підприємств, падіння рівня рентабельності і як наслідок – втрату підприємствами фінансової безпеки.

Фінансову безпеку слід розглядати як важливу складову економічної безпеки. Її сутність полягає у здатності підприємства отримувати прибуток, забезпечувати достатній рівень самофінансування, платоспроможність, ліквідність, фінансову незалежність і проводити фінансову стратегію відповідно до визначеної мети щодо розвитку підприємства в умовах конкурентного середовища. У цілому фінансову безпеку доцільно розглядати як певний механізм, який, з одного боку, забезпечує стабільність діяльності підприємств шляхом використання захисних господарських інструментів, а з іншого – забезпечує її ефективність шляхом організації раціонального використання фінансових ресурсів.

Фінансова безпека підприємства – це фінансовий стан, який характеризується:

- збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів і технологій;
- стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз;
- здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів і завдань достатнім обсягом капіталу;
- здатністю забезпечувати сталий розвиток підприємства в довгостроковому періоді.

Тобто фінансову безпеку слід розглядати як багатогранне комплексне поняття, яке містить систему заходів, що сприяють фінансовій стабільності підприємства та його конкурентоспроможності з огляду на існуючі ризики.

Діяльність підприємств передбачає рух грошових коштів (їх витрачання і надходження), що спричинює певні ризики. Основним індикатором безпеки є контроль за рухом грошових коштів, їх динамікою, синхронністю вхідних та вихідних грошових потоків, що сприятиме економічному та інвестиційному розвитку підприємства, а це особливо актуально за умов глобальної фінансової кризи. За сучасних умов основним методом забезпечення ефективного управління є планування грошових потоків і їх контроль, упровадження

бюджетування, яке бюджетування сприяє фінансовій безпеці підприємства завдяки моделюванню майбутніх витрат і доходів.

Ураховуючи коло завдань, які ставляться перед підприємством, визначення рівня фінансової безпеки, є невід'ємним елементом загальної системи управління. Оцінка фінансової безпеки зумовлена необхідністю постійного контролю і визначення показників фінансового стану підприємства, їх підтримання на визначеному рівні.

Практика засвідчує, що оцінка рівня фінансової безпеки може здійснюватися за різними підходами, а саме:

- індикаторний підхід – порівняння фактичних значень показників з пороговими значеннями індикаторів фінансової безпеки (граничними величинами, порушення яких генерує ризики і може призвести до негативних наслідків);
- підхід, заснований на визначеності достатності власних оборотних коштів для здійснення виробничої діяльності підприємства;
- коефіцієнтний підхід, який передбачає обрахунок коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан підприємства.

Аналіз діючих методичних підходів до механізму оцінки ступеня фінансової безпеки дозволив визначити найбільш актуальну проблему, пов'язану з сферою фінансового аналізу – це недосконалість методології коефіцієнтного аналізу фінансового стану підприємства, як відправної точки для інтегральної оцінки. Першопричиною проблем є економічне обґрунтування нормативно закріплених орієнтирів для кожного показника. За цих умов необхідним є посилення ролі достовірної інформаційної бази для обрахунку індикаторів фінансової безпеки, що сприяє вирішенню проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства і забезпечення його фінансової безпеки.

За умов загострення проблеми дефіциту фінансування підприємств та конкуренції за обмежені інвестиційні ресурси, посилення конкуренції як на ринках збуту готової продукції, так і на ринку капіталів, відокремлення функцій власності й управління посилюється роль інформаційного чинника у прийнятті фінансово-інвестиційних рішень, які визначають рівень фінансової безпеки.

Список використаних джерел

1. Захаров О. І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: навч. посіб. / О. І. Захаров, П. Я. Пригунов. – К., 2011. – 257 с.
2. Кириченко О. А. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці / О. А. Кириченко, Ю. Г. Кім // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2. – С. 43–57.
3. Кракос Ю. Б. Подходы к оценке уровня финансовой составляющей экономической безопасности предприятия / Ю. Б. Кракос // Экономика, финансы и право. – 2006. – № 12. – С. 7–12.

4. Кириченко О. А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою в умовах фінансової кризи / О. А. Кириченко, І. В. Кудря // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2009. – № 16. – С. 22–28.

5. Бланк І. О. Управление финансовой безопасностью предприятия / І. О. Бланк. – К.: Ельга. Ника-Центр, 2004. – 784с. – (Серия: Библиотека финансового менеджера. Вып.10).

Ренбілас Рафал

*професор, декан факультету адміністрації та інформатики,
уповноважений Ректора по роботі з країнами регіону
Східного партнерства в програмі ERASMUS+*

СПОСОБИ НІВЕЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИЗИКУ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключовою метою функціонування підприємства з позиції власників є максимізація його вартості. Рішення, що стосуються інвестування, є найбільш важливою сферою управління підприємством. Інвестування визначає розвиток підприємства, а також є необхідною умовою для його виживання. Однак на практиці підприємства відмовляються від матеріальних інвестицій. Перемагає побоювання і песимізм щодо збереження накопичених власних коштів.

Основною причиною зниження інвестицій вважається збільшення фінансового ризику інвестування. Особлива роль в цій сфері відводиться валютним ризикам. Існує багато способів для зниження валютного ризику на підприємстві. На практиці використовують внутрішні та зовнішні методи обмеження валютного ризику. До внутрішніх методів уникнення або зниження валютного ризику відносять:

- вибір національної валюти при проведенні розрахунків з контрагентами;
- використання пунктів про валоризацію;
- прискорення і затримка платежів;
- внутрішня компенсація;
- співвідношення (узгодження) транзакцій.

Найпростішим внутрішнім методом уникнення валютного ризику є укладання операцій, у яких розрахунковою валютою є національна. Це стосується операцій, що відображаються як у витратах компанії (наприклад, придбання товарів, сировини), так і у прибутках (продаж продукції, товарів тощо). Дотримуючись цього принципу обмеження валютного ризику, фінансові операції також укладаються на основі національної валюти. Тому компанія не бере кредитів в іноземній валюті (або індексованих до іноземної валюти), у яких розмір внеску погашення кредиту виражається в іноземній валюті, а також не фінансує свою діяльність за рахунок капіталу, отриманого від випуску боргових цінних паперів, детермінованих у валюті, відмінній від національної. Прийняття цього принципу, як правило, дає повну незалежність від валютного ризику, проте на практиці може бути дуже важкодосяжним.